

Regeringens proposition

2008/09:188

Fastställelse av Gränsöversynen
Sverige–Finland 2006

Prop.
2008/09:188

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 juli 2009

Beatrice Ask

Carl Bildt
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att regeringen ingår överenskommelse med Finlands regering om ändring av riksgränsen i överensstämmelse med de förslag som lämnats i Gränsöversynen Sverige–Finland 2006. I gränsöversynen föreslås att mindre vattenområden i Torne älv förs över från Sverige till Finland och att andra områden förs över från Finland till Sverige.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Bakgrund.....	4
4	Gränsöversynens genomförande	5
5	Regeringens förslag.....	6
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 juli 2009.....	8

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:188

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen ingår överenskommelse med Finlands regering om ändring av riksgränsen i överensstämmelse med de förslag som har lämnats i Gränsöversynen Sverige–Finland 2006.

2 Ärendet och dess beredning

Genom beslut den 24 november 2005 förordnade regeringen att en översyn av riksgränsen mellan Sverige och Finland skulle göras av en svensk gränskommission gemensamt med en finsk gränskommission. För gränsöversynen skulle gälla de bestämmelser som föreslagits av Lantmäteriverket i skrivelsen Översyn av riksgränsen mot Finland den 7 december 2004.

I Gränsöversynen Sverige–Finland 2006 redovisas de gränshandlingar som de båda kommissionerna gemensamt har sammanställt och upprättat med anledning av gränsöversynen. Gränshandlingarna består av ett huvuddokument på svenska och ett huvuddokument på finska och en serie av 49 gränskartor. Handlingarna finns tillgängliga på Utrikesdepartementet. Gränskommissionerna har framställt gemensamma förslag i fråga om gränsändringar.

Gränsöversynen ska fastställas genom överenskommelse i form av skriftväxling mellan Sveriges och Finlands regeringar. Regeringen anser att överenskommelsen är av sådan vikt att riksdagens godkännande bör inhämtas.

Ett utkast till proposition har underhand remitterats till Fiskeriverket, Försvarsmakten, Haparanda stad, Kalix kommun, Kiruna kommun, Kustbevakningen, Lantmäteriet, Länsstyrelsen Norrbotten, Pajala kommun, Rikspolisstyrelsen, Sjöfartsverket, Överkalix kommun och Övertorneå kommun. Remissinstansernas synpunkter redogörs för i denna proposition.

3 Bakgrund

Genom freden i Fredrikshamn år 1809 mellan Sverige och Ryssland kom Torne, Muonio och Könkämä älvar att utgöra gräns mellan Sverige och Finland. Riksgränsen skulle i huvudsak följa djupfåran i dessa älvar. Genom ett flertal gränsöversyner har riksgränsens läge därefter dels preciserats och utmätts, dels successivt anpassats till djupfårans ändrade läge. Den första gränsöversynen efter Finlands självständighet genomfördes åren 1926-27. I anslutning till att regeringarna godkände den gränsöversynen enades man om att framtida allmänna gränsöversyner skulle genomföras vart tjugofemte år och att denna översyn skulle avse en fullständig undersökning av gränsens sträckning samt underhåll av samtliga gränsmarkeringar med undantag av gränsrös som endast anger tillhörighet till ettdera landet, s.k. nationalitetsrös. En sådan översyn genomfördes åren 1956-57 och godkändes 1961. Därvid överenskoms att riksgränsen ska, oavsett framtida successiva förändringar i gränssälvarnas djupfåra, bibehållas i det läge som redovisas i gränsdokumentet intill dess något annat överenskoms vid en ny partiell eller fullständig gränsöversyn (se ministeriella noter rörande den svensk-

Den senaste gränsöversynen gjordes år 1981 gemensamt av en svensk och en finsk gränskommission. Inför 1981 års översyn upprättades ortofotokartor till grund för översynens fältarbeten. Dessa har sedan utnyttjats för framställningen av de slutliga gränskartorna. Översynen resulterade bl a i att principen om att gränsen skulle gå mitt på skäret Märket i Ålands hav frångicks, dock på ett sådant sätt att även fortsättningsvis skärets areal fördelas lika mellan staterna, samt att några av de större s.k. suveränitetsholmarna kom att ligga inom den stat som markägarna tillhörde och således att deras status som suveränitetsholmar upphörde. Översynen fastställdes efter utväxlande av noter den 14 juni 1985 (prop. 1983/84: 202, LU 1984/85: 16, rskr. 1984/85: 124, SÖ 1985: 52). En ytterligare justering gjordes och det förslag till nuvarande gränssträckning som därefter utarbetades av kommissionerna fastställdes genom utväxlande av noter den 19 juni 1986 (prop. 1985/86: 87, LU 30, rskr 178, SÖ 1986:28). Mot bakgrund av att en gränsöversyn genomfördes 1981 och att översyner ska göras med tjugofem års mellanrum gjordes en ny gränsöversyn 2006.

Frågan om de s.k. suveränitetsholmarna som tidigare kommit upp vid gränsöversyner har reglerats i annan ordning varför det inte finns behov av att behandla dessa i samband med 2006 års gränsöversyn.

4 Gränsöversynens genomförande

Gränsöversynen har innefattat en fullständig översyn av riksgränsen från Treriksörset till territorialhavsgränsen utanför Haparanda-Torneå samt skäret Märket i Ålands hav. Med riksgränsen avses den del av respektive stats territorialgräns som direkt sammanfaller med den andra statens på land, i sjöar, vattendrag och i havet.

Flygfotografering utfördes under sommaren 2005 i området från Treriksörset till territorialvattengränsen i Bottenviken i skala 1:20 000. För skäret Märket i Ålands hav bedömdes 1981 års fotografering i skala 1:10 000 vara tillräcklig.

Under översynen har gränsmärken som befinner sig på och definierar gränsen underhållits. Detta gäller även de märken som säkerställer den punkt där gränsen lämnar Torneälvens mittfåra norr om Torneå och den punkt i Haparanda-Torneå skärgård där gränsen lämnar skärgården. Övriga gamla gränsmärken har mätts in men inte underhållits. Dessa kommer i fortsättningen bara att ha historiskt värde och ingen funktion i gränsdefinitionen. De ensmärken som finns efter gränsen i Haparanda-Torneå skärgård har i och med utvecklingen av ny teknik förlorat sin relevans och kommer därför inte att underhållas framöver. Även värdet av skyltar som visar avståndet till mittfåran i älvarna kan ifrågasättas och kommissionerna föreslår därför att de utgår ur gränsbeskrivningen. Gränskommissionerna genomförde en gemensam slutinspektion på skäret Märket i augusti 2005 och i området Treriksörset till Haparanda-Torneå skärgård i augusti 2006. De båda kommissionerna framställde

därefter definitiva gränskartor och övriga gränsdokument. Den fullständiga gränsöversynen har sedermera redovisats i ett huvuddokument och en serie gränskartor bestående av 49 blad, varav 47 blad i skala 1:20 000 och ett i skala 1:10 000 över riksgränsen från Treriksröset till territorialvattengränsen i Bottenviken samt en karta över skäret Märket i skala 1:1000.

5 Regeringens förslag

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen ingår överenskommelse med Finlands regering om ändring av riksgränsen i överensstämmelse med de förslag som har lämnats i Gränsöversynen Sverige–Finland 2006.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på förslaget att riksdagen ska godkänna att regeringen ingår överenskommelse med Finlands regering om ändring av riksgränsen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de svenska och finska gränskommissionernas förslag i Gränsöversynen Sverige-Finland 2006 ska riksgränsen gå rak mellan Treriksröset, riksröse 1, riksröse 1a och riksröse 1b och sedan följa mittlinjen i större sjöar och djupfåran i Könkämäälven, Muonioälven och Torneälven ner till Haparanda-Torneå där den dels ska gå över land, dels har fastställts genom brytpunkter i Haparanda skärgård fram till punkt 2 enligt 1972 års överenskommelse mellan Sverige och Finland om kontinentalsockeln i Bottenviken, Bottenhavet, Ålands hav och nordligaste delen av Östersjön (Sveriges internationella överenskommelser 1973:1). Gränsen ska sedan gå över skäret Märket i Ålands hav och därefter fortsätta i rät linje till den punkt till havs där det på båda sidor av gränsen finns svenskt och finskt territorialhav.

Kommissionernas förslag till gränstragning i Torne älv innebär att mindre vattenområden förs över från Sverige till Finland och att andra områden förs över från Finland till Sverige. Detta beror på att djupfåran i Torne älv delvis ändrat läge sedan 1981 års översyn. För att ge den svenska staten möjlighet att förfoga över mark som genom en ändring av riksgränsen ska föras över till annan stat sker fastighetsreglering enligt bestämmelserna i lagen (1981:381) om fastighetsreglering i samband med ändring av riksgränsen. Länsstyrelsen i Norrbottens län ansökte om fastighetsreglering beträffande den mark som ska föras över till Finland och förrättningsbeslut meddelades av Lantmäteriet den 6 april 2009. Beslutet har vunnit laga kraft.

Beträffande havsgränsen i Kvarken där ländernas territorium möts anser kommissionerna att det i avvaktan på en revision av det tekniska underlaget inte går att bestämma riksgränsens läge. I översynen ges därför inte förslag till gränstragning utan endast principer för beräkning av gränsens läge i denna del.

Regeringen anser att kommissionernas förslag bör ligga till grund för en överenskommelse med Finland om ändring av riksgränsen. Prop. 2008/09:188

Regeringen noterar att Haparanda stad och Övertorneå kommun i yttranden över regeringens utkast till proposition har anfört att samtliga gränsmärken bör bevaras och underhållas. Det ankommer emellertid inte på regeringen att besluta om underhåll av gränsmärken. Övriga remissinstanser har inte haft några synpunkter på regeringens förslag.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 juli 2009

Närvarande: Statsrådet Ask, ordförande, och statsråden Bildt, Carlgren, Carlsson, Littorin, Malmström, Sabuni, Billström.

Föredragande: Statsrådet Bildt

Regeringen beslutar proposition Fastställelse av Gränsöversynen Sverige-Finland 2006